

LEKCJA WOS

Temat: **Postawy wobec narodu.**

Pod tematem lekcji proszę wpisać następujące punkty:

1. Pojęcie narodu
 - a. Czynniki narodotwórcze
2. Zapisy międzynarodowe dotyczące ochrony prawnej praw podstawowych, obywatelskich.
3. Postawy wobec narodu:
 - a. Patriotyzm
 - b. Nacjonalizm
 - c. Szowinizm
 - d. Kosmopolityzm
 - e. Ksenofobia
 - f. Rasizm
 - g. Apartheid
 - h. Antysemityzm

Naród jest ukształtowaną historycznie grupą społeczną zwykle zamieszkującą w zwarty sposób określone terytorium, posiadającą własną kulturę i język, połączoną więziami ekonomicznymi oraz silnie odczuwanymi związkami emocjonalnymi, wynikającymi z poczucia przynależności do wspólnoty.

- naród to grupa ludzi, których łączy kultura, język, religia, historia, terytorium, pochodzenie etniczne oraz poczucie wspólnoty i odrębności od innych narodów.

Naród jest:

- _ **wspólnotą historyczną** – wspólnotą posiadającą wspólną przeszłość, tradycje i poczucie więzi
- _ **wspólnotą terytorialną i etniczną** – więzi ekonomiczne są związane ze wspólnym gospodarowaniem na pewnym obszarze, a wspólnota terytorialna z faktem zamieszkiwania określonego terytorium
- _ **wspólnotą polityczną** – grupą społeczną podporządkowaną tej samej władzy politycznej, która tworzy państwo. Państwo strzeże odrębności wyrażonej poprzez język, wiarę, obyczaje (kulturę)
- _ **wspólnotą psychiczną** – wspólnota, która chce być razem, odczuwa silną więź psychiczną, jest przywiązana do narodu i chce poświęcić dla niego rzeczy cenne, nawet życie.

Cechy narodu:

- _ wspólny język ojczysty
- _ wspólne terytorium narodowe
- _ wspólnota więzi kulturowych – wspólna literatura piękna, sztuka i muzyka
- _ świadomość narodowa - poczucie tożsamości narodowej i odrębności od innych narodów

Czynniki narodotwórcze

- _ **terytorium** – ludność zamieszkującą dane terytorium wiążą wspólne losy historyczne, które

mają wpływ na kształtowanie się narodu. O kształcie terytorium decydują czynniki geograficzne i stosunki z sąsiadami. Naród jest emocjonalnie związany z obszarem, na którym powstał.

_ **język** – większość narodów wykształciła się z plemion posługujących się jednym językiem. Język jednoczy członków narodu, pozwala im się identyfikować i jest nośnikiem pamięci zbiorowej (mitów, legend, podań).

_ **więzy krwi** (wspólnota pochodzenia) – członkowie narodu mają te same pochodzenie etniczne

– wywodzą się od wspólnoty plemiennej połączonej więzami krwi.

_ **kultura** – podobne tradycje i obyczaje

_ **symbole narodowe** – świadczą o istnieniu narodu i państwa, są czynnikiem łączącym wspólnotę narodową, mają wpływ na kształtowanie się świadomości narodowej. Nawiązują najczęściej do tradycji historycznej państwa i narodu

_ **świadomość narodowa** – poczucie przynależności do narodu i kojarzenie swoich losów osobistych z losami narodu. Istnieniu świadomości narodowej towarzyszy założenie, że większość jednostek stanowiących dany naród podziela te same wierzenia, przekonania i cele

MIĘDZYNARODOWY PAKT PRAW OBYWATELSKICH I. POLITYCZNYCH OTWARTY DO PODPISU W NOWYM JORKU DNIA 16 GRUDNIA 1966 R.

Artykuł 2

1. Każde z Państw-Stron niniejszego Paktu zobowiązuje się przestrzegać i zapewnić wszystkim osobom, które znajdują się na jego terytorium i podlegają jego jurysdykcji, prawa uznane w niniejszym Pakcie, bez względu na jakiekolwiek różnice, takie jak: rasa, kolor skóry, płeć, język, religia, poglądy polityczne lub inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, sytuacja majątkowa, urodzenie lub jakiekolwiek inne okoliczności.

KARTA PRAW PODSTAWOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ Z 7 GRUDNIA 2000 R.

Artykuł 2

1. Zakazana jest wszelka dyskryminacja w szczególności ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

PATRIOTYZM

Patriotyzm (z łac. *patria* – ojczyzna) to **umilowanie, poszanowanie własnej ojczyzny**. Postawa przejawiająca się w emocjonalnej więzi z historią, tradycją, ojczystym językiem, silnym powiązaniem z kulturą, czy nawet krajobrazem danego narodu, to również gotowość do służby, do poświęceń spraw osobistych, czasem nawet życia, bowiem ojczyzna traktowana jest jako wartość najwyższa.

Patriotyzm najlepiej realizowany jest poprzez **dbanie o kulturę, tradycję, język ojczysty a także kultywowanie pamięci o bohaterach narodowych, szacunek do całego dziedzictwa narodowego**. Obecnie patriotyczna postawa przejawia się w przestrzeganiu, wypełnianiu obowiązków, praw przedstawionych m.in. w Konstytucji, pracy na rzecz ojczyzny, świadomym uczestnictwie w wyborach, zaangażowaniu w życiu politycznym i społecznym, płaceniu podatków, trosce o środowisko naturalne, to także godne reprezentowanie interesów kraju. Coraz częściej spotykany jest „patriotyzm lokalny”, a więc szczególne przywiązanie do wybranego regionu, miejscowości, tzw. „małej ojczyzny”.

Możemy mówić o dwóch podstawowych typach komponentów patriotyzmu
- podmiotowych i normatywnych:

- **podmiotowe** – odnoszą się do postaw jednostki względem ojczyzny, tu bardzo duże znaczenie ma sfera emocjonalna;

- **normatywne** – czyli zestaw norm określający obowiązki społeczeństwa względem własnego kraju, fundamentem jest tu odpowiedzialność za przyszłość społeczności, której jest się częścią, poczucie obowiązku.

O pełnym patriotyzmie, możemy mówić, kiedy oba te komponenty przenikają się wzajemnie, tworzą spójną całość. Warto podkreślić, iż dobrze rozumiany patriotyzm jest otwarty, nie doprowadza do izolacji, poniżania innych. Kształtuje poczucie własnej wartości, co przekłada się na szacunek wobec pozostałych narodów i ich praw, ułatwia dostrzeganie osiągnięć innych kultur.

Źródło: <https://opoka.org.pl/biblioteka/P/PS/echo201945-patriotyzm.html>

NACJONALIZM

Pierwsza forma nacjonalizmu pojawiła się w XVIII wieku we Francji, dostrzec go można w hasłach głoszonych przez jakobinów podczas Rewolucji Francuskiej, wówczas przybrał on postać rewolucyjną. Jednak nacjonalizm występujący we współczesnej formie, pojawił się pod koniec XIX wieku.

Nacjonalizm nie jest kompletną, jednorodną ideologią, lecz zbiorem zasad. **Nadrzędną zasadą jest uznanie narodu jako wartości naczelnej, ponad interesami jednostki, to przyznanie narodowi najważniejszej roli w życiu społecznym.** Z powyższej zasady wynikł szereg kolejnych założeń nacjonalizmu, tj. popieranie interesów własnego narodu na tle gospodarczym, ale również w kontaktach międzyludzkich, na tle kulturowym i politycznym.

Pojęcie nacjonalizmu o wiele niejednoznacznych konotacjach, może być rozumiane jako wszelakiego rodzaju symptomy świadomości narodowej (w rozumieniu angielskim) lub utożsamiane z patriotyzmem (nacechowane negatywnie). **Coraz częściej jest rozumiany pejoratywnie, jako niechęć wobec innych, bezkrytyczne spojrzenie i nadmierna gloryfikacja swojego narodu, prowadząca do nietolerancji w stosunku do innych grup czy narodów.** Skrajną formą nacjonalizmu był niemiecki nazizm, wprowadzony przez Adolfa Hitlera, doprowadził bowiem do masowych mordów niektórych narodowości.

Mimo, możliwych wypaczeń, nacjonalizm spełnia ważne funkcje w funkcjonowaniu narodów czy społeczeństw. Może być środkiem wyrażania świadomości narodowej, być przejawem istnienia danego narodu, ponadto bywa postrzegany jako czynnik narodotwórczy.

Istnieje wiele odmian i rodzajów nacjonalizmu, każdy posiada cechy specyficzne tylko dla niego, ale również charakterystyczne właściwości wskazujące, iż jest to jednak odmiana nacjonalizmu. Do tych najpopularniejszych zaliczamy: **nacjonalizm ekonomiczny** (celem jest zdobycie wysokiej pozycji ekonomicznej narodu, zapewniającej niezależność państwu); **liberalny** (mieszanie zasad suwerenności ludu z ideą narodu np. nacjonalizm francuski epoki Wielkiej Rewolucji); **antykolonialny** (skierowany przeciwko państwom kolonialnym, np. w Indiach, Kenii); **pokojuowy** (propagował równość wszystkich ludzi bez względu na przynależność etniczną czy religię); **ekspansywny** (agresywny, często mający militarny charakter); **integralny**.

PATRIOTYZM	NACJONALIZM
<ul style="list-style-type: none">• umiłowanie własnej ojczyzny• rzetelne wypełnianie obowiązków narzucanych przez prawo• służba wojskowa w obronie własnego kraju• przestrzeganie przyjętego prawa, nawet jeśli nie jest to nam na rękę dla wspólnego dobra np.	<ul style="list-style-type: none">• wartością kluczową jest naród• naród powinien posiadać własne państwo• wszyscy powinni dbać o rozwój narodu• nacjonalizm może być pozytywny – walka o utrzymanie niepodległości, zachowanie własnej tożsamości narodowej; lub negatywny – uzasadnienie agresji gdy przyjmiemy, że

<p>płacenie podatków (rezygnacja z własnych korzyści)</p> <ul style="list-style-type: none"> • stawianie dobra kraju ponad interes osobisty • wartością nadrzędną jest dobro wspólne dobro wszystkich obywateli (bez względu na ich pochodzenie etniczne – narodowe) 	<p>nasz naród jest „ważniejszy” czy lepszy od innych narodów</p> <ul style="list-style-type: none"> • skrajną formą nacjonalizmu jest szowinizm – bezkrytyczny stosunek do własnego narodu, wyolbrzymienie jego zalet i niedostrzeganie wad połączone z nienawiścią i pogardą do innych narodów
--	--

SZOWINIZM

Szowinizm – precyzyjnie rzecz ujmując to postawa bezkrytycznej gloryfikacji, uwielbienia, własnego gatunku, grupy społecznej, narodu, rasy, płci, połączoną z niechęcią czy nawet pogardą wobec innych grup, mniejszości.

Charakterystyczne dla szowinizmu jest **bezrefleksyjne, bezkrytyczne spojrzenie na własny naród, gatunek, grupę czy płć, pomniejszanie ich wad**. W celu podkreślenia wielkości własnej grupy, stosowany jest zabieg zdyskredytowania przeciwstawnej grupy, poprzez uwypuklenie, akcentowanie jedynie jej defektów. Pojęcie szowinizmu znacznie się rozszerza, szereg zjawisk występujących w świecie jest obdarzane tym mianem. Współcześnie mówimy o szowinizmie narodowym, rasowym, etnicznym, generacji, gatunkowym oraz szowinizmie płci.

Najbardziej typowy skojarzeniem szowinizmu jest rozumienie go jako skrajną formę nacjonalizmu, to **tzw. szowinizm narodowy**. Rozumiany jako megalomania narodowa, przesadne uwielbienie własnej nacji, wywyższanie jej, z jednoczesną nienawiścią kierowana do innych narodów, często połączoną z agresją.

Z kolei **szowinizm gatunkowy** odnosi się do dyskryminacji przez człowieka innych gatunków np. zwierząt. **Szowinizm generacji** to przeświadczenie, że starsze pokolenie jest znacznie lepsze, mądrzejsze od młodszego. Ostatnimi czasy, niezwykle popularny stał się termin, wymyślony przez ruchy feministyczne – „męski szowinista”, odnosi się on do dyskryminacji płciowej kobiet. W przypadku dyskryminacji ze względu na płć bardziej trafne wydaje się określenie seksizm.

Bez względu na rodzaj, obiekt szykanowań, szowinizm jest niezwykle negatywną i niebezpieczną postawą, buduje bowiem bariery i wzywa do dyskryminacji wybranych grup.

KOSMOPOLITYZM

Kosmopolityzm (pochodzi z jęz. greckiego i oznacza „obywatela świata”) – jest to pogląd odrzucający podziały kulturowe, terytorialne czy polityczne. Zwolennicy tego poglądu utożsamiają się z dorobkiem cywilizacyjnym wszystkich państw, narodów i kultur,

ich **ojczyzną jest cały świat**. Ich celem jest świat bez granic państwowych i podziałów, tworzący jednolitą masę.

Rozpowszechnianie środków masowego przekazu, kultury, rozwój nowych technologii, również w komunikacji umożliwił społeczeństwu łatwe poznanie innych kultur, zdobywanie o nich informacji, otworzył perspektywę komunikacji międzyludzkiej z całego świata oraz szybkiego przemieszczania się w najdalsze zakątki świata. Wszystko to sprawiło, iż świat przestał być nieznaną, niedostępną przestrzenią albo dostępną wyłącznie elitom, przyspieszyło proces globalizacji, a co za tym idzie - rozpowszechniło kosmopolityzm na większą skalę.

KSENOFOBIA

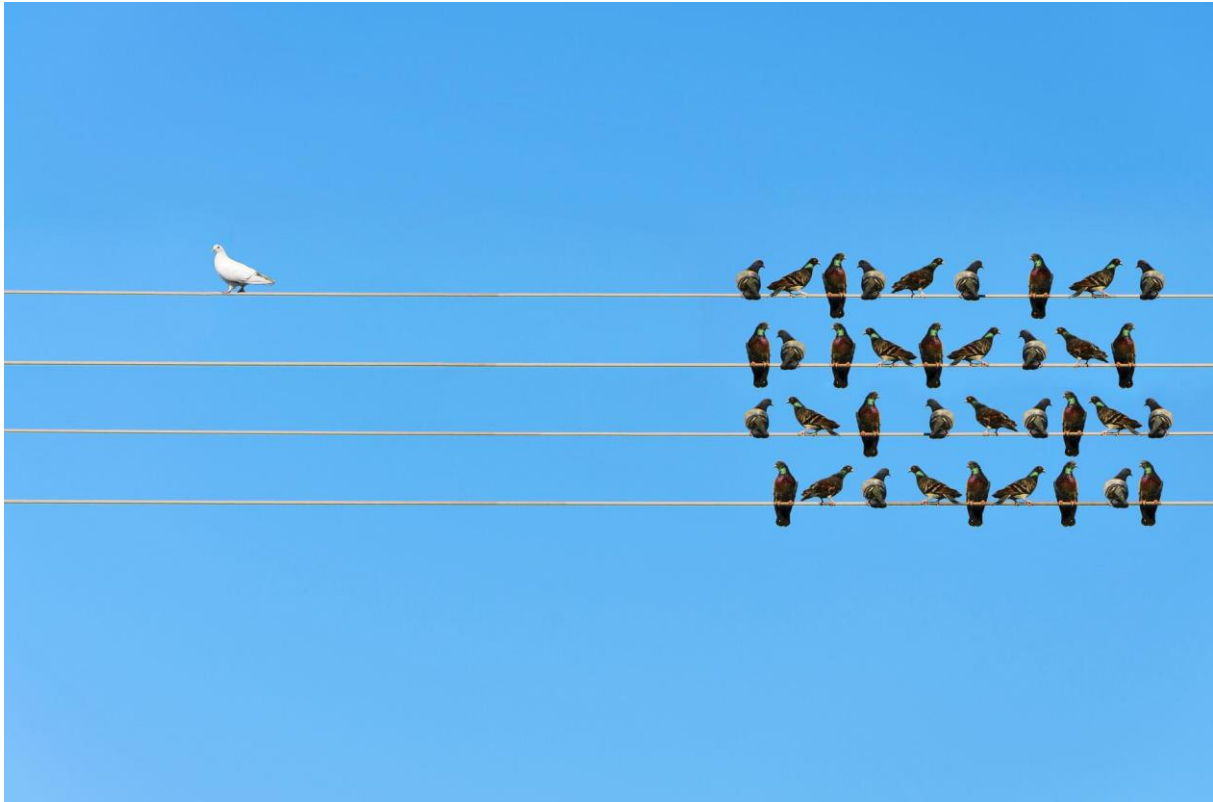
Ksenofobia (z greckiego *ksenos* – obcy, gość oraz *phobos* – lęk) - pierwotnie termin ksenofobia oznaczał strach, lęk przed obcymi, obecnie pojęcie to rozumiane jest jako postawa wrogości do innych grup, osób, która ma swoje podłoże w przekonaniu o obcości, poczuciu zagrożenia z ich strony.

Ksenofobia nie jest tylko antypatią o podłożu rasowym, może mieć podłoże etniczne, narodowościowe, biologiczne, może również funkcjonować na tle religijnym, kulturowym lub językowym. Nierzadko ksenofobia ma podłoże społeczno-ekonomiczne, powstaje w nowo zaistniałych sytuacjach, np. napływ cudzoziemców, którzy tworzą silną konkurencję na rynku pracy.

Zjawisko to narasta w momentach kryzysowych, w czasie złej sytuacji gospodarczej wybranego kraju, ponadto ksenofobia nie jest tak radykalną postawą jak np. rasizm.

Ksenofobia i rasizm to pojęcia, które często używane są zamiennie - zjawiska te są bardzo podobne, jednak skupiają się na innym aspekcie postawy wobec "innych". Rasizm, dotyczący tak naprawdę nie tylko koloru skóry, ale i pochodzenia, zakłada wyższość jednej grupy czy rasy nad inną, a ksenofobia skupia się przede wszystkim na niechęci do obcych.

<https://www.poradnikzdrowie.pl/psychologia/rozwój-osobisty/ksenofobia-jak-sie-przejawia-ksenofobia-w-polsce-aa-xU18-cdtq-zV9S.html>

źródło: <https://www.poradnikzdrowie.pl/psychologia/rozwój-osobisty/ksenofobia-jak-sie-przejawia-ksenofobia-w-polsce-aa-xU18-cdtq-zV9S.html>

RASIZM

Rasizm (dyskryminacja rasowa) to ideologia głosząca podział ludzi na określone rasy, różniące się od siebie w głównej mierze wyglądem zewnętrznym np. kolorem skóry, kształtem czaszki, a także predyspozycjami umysłowymi. Ponadto zakłada wyższość jednych ras nad innymi.

Samo pojęcie rasizmu jako określonej ideologii pojawiło się w XIX wieku, **jej pierwszym teoretykiem był francuski polityk Joseph Arthur de Gobineau**, główne założenie przedstawił w rozprawie pt. *Esej o nierówności ras ludzkich*. Teoretycy tego poglądu przypisali tego rodzaju różnicom charakter genetyczny, naturalny a więc uznawali je za stałe, niezmiennie. Skutkiem tego stwierdzenia było wprowadzenie hierarchicznego podziału ras na wyższe (lepsze) oraz niższe (gorsze, słabsze). Przy czym rasy rzekomo niżej stojące pod względem cywilizacyjnym i intelektualnym powinny podporządkować się rasom wyższym, których przetrwanie jest nadrzędną wartością.

Ideologia ta wytwarza nienawiść i pogardę wobec niektórych ludzi, może doprowadzić do dyskryminacji ekonomicznej, politycznej czy kulturowej. W skrajnych przypadkach rasizm prowadzi do ludobójstwa, tak jak stało się to podczas reżimu III Rzeszy Niemieckiej.

APARTHERID

Apartheid to termin odnoszący się do systemu politycznego panującego w RPA przez ponad 40 lat, od lat 50-tych XX wieku. Apartheid oznaczał pełną segregację rasową: białych, czarnych i kolorowych w oparciu o doktrynę głoszącą ustawowe i kulturowe oddzielenie ras i odrębności ich rodzaju, noszący w praktyce cechy rasizmu.

Podstawowe założenia apartheidu sięgały jeszcze lat 20-tych XX wieku, jednak doktryna ta zaczęła działać w RPA dopiero pod koniec lat 40-tych. W roku 1949 wprowadzona została ustawa zakazująca mieszanych małżeństw, wprowadzono rozróżnienie ludzi na białych, czarnych oraz tzw. kolorowych. W roku 1950 stosunki seksualne pomiędzy przedstawicielami różnych ras zostały uznane za przestępstwo. W tym samym roku dodano czwartą kategorię ludzi – "azjatów". W ten sposób kwalifikowano przede wszystkim Hindusów. Apartheid oprócz wprowadzania podziału na rasy wprowadzał też granice przestrzenne. Od 1950 r. poszczególne rasy zostały od siebie oddzielone w urzędach i sklepach. A w latach 1954 - 1955 zabroniono przebywania poszczególnym rasom w określonych strefach. Ikoną walki z apartheidem jest Nelson Mandela, który poświęcił 67 lat swojego życia na niwelowanie działań rządów kolonialnych i skutków blisko 40 lat podziału rasowego. W 1994 Mandela został pierwszym czarnoskórym prezydentem Republiki Południowej Afryki. Rok wcześniej (1993 r.) Mandela został uhonorowany Pokojową Nagrodą Nobla.

Źródło: <https://www.history.com/this-day-in-history/nelson-mandela-released-from-prison>

antysemityzm, czyli wrogi nastawienie w stosunku do osób pochodzenia żydowskiego. Źródłem antysemityzmu należy doszukiwać się w czynnikach religijnych oraz w przesłankach etnicznych i ekonomicznych. Postawa ta była dość rozpowszechniona w Europie przed II wojną światową.

ANTYSEMITYZM

Antysemityzm – postawa niechęci, wrogości wobec Żydów i osób pochodzenia żydowskiego wynikająca z różnego rodzaju uprzedzeń; prześladowania i dyskryminacja Żydów jako grupy wyznaniowej, etnicznej lub rasowej oraz poglądy uzasadniające takie działania. Wbrew nazwie, która mogłaby wskazywać uprzedzenie do wszystkich ludzi pochodzenia semickiego, antysemityzm używany jest wyłącznie jako określenie wrogości do Żydów. Terminu „antysemityzm” we współczesnym znaczeniu po raz pierwszy użył niemiecki dziennikarz Wilhelm Marr w 1879 w broszurze zatytułowanej „Zwycięstwo żydostwa nad germanizmem” (niem. *Der Sieg des Judentums über das Germanentum*), agitującej na rzecz partii politycznej „Liga Antysemicka”.

Przykład antysemityzmu z 2010 roku (źródło:

https://rzeszow.wyborcza.pl/rzeszow/1,34962,10785935,_Smierc_garbatym_nosom___Kibole_Resovii_skazani.html)

Czterech kiboli Resovii Rzeszów zostało skazanych na pół roku ograniczenia wolności za wywieszenie w ubiegłym roku antysemickich transparentów na piłkarskich derbach Rzeszowa. Skazujący wyrok usłyszeli: 20-letni Rami H. i trzech 27-latków: Jakub L., Mariusz K. i Rafał P. W ramach ograniczenia wolności będą pracowali społecznie po 30 godzin w miesiącu, mają również zakazy stadionowe. Przez dwa lata nie będą mogli oglądać meczów Resovii. Mają także pokryć koszty sądowe. Tak zdecydował w czwartek Sąd Rejonowy w Rzeszowie. Kibole byli oskarżeni o znieważenie narodu żydowskiego. Wyrok nie jest prawomocny.

To już drugie orzeczenie sądu, jakie zapadło w tej głośniejszej sprawie. W czerwcu dwóch innych szalikowców Resovii usłyszało wyroki: 20-letni Mirosław Ch. i 19-letni Mateusz S. Pierwszy z nich również został skazany na pół roku ograniczenia wolności, drugiego uniewinniono, bo - zdaniem sądu - "nie działał z zamiarem bezpośrednim" znieważenia narodu żydowskiego. Od wyroku uniewinniającego kibola odwołała się prokuratura.

Proces pozostałych czterech kiboli Resovii rozpoczął się dopiero we wrześniu, bo początkowo prokuratura, choć stawiała im zarzuty, śledztwo umorzyła. Twierdziła, że szalikowcy "nie mieli świadomości", że trzymali antysemickie transparenty. Po publikacjach "Gazety" śledztwo nakazał wznowić prokurator generalny Andrzej Seremet. Tym razem zakończyło się ono oskarżeniem kiboli.

Przypomnijmy: w maju ub. r. na piłkarskich derbach Rzeszowa na stadionie Stali kibole Resovii rozwiesili antysemickie transparenty. Na jednym umieszczono przekreśloną karykaturę Żyda, a na drugim był napis: "Śmierć garbatym nosom". Szalikowcy Resovii na mecz szli także z transparentami "Nadciągą aryjska horda" i "Aryjska świta powraca". Po publikacjach prasowych prokuratura wszczęła śledztwo w sprawie znieważenia narodu żydowskiego.

